

copulæ omnino consummatum non est. Dices: non potest Pontifex rescindere alios contractus inter homines factos, cum injuria tertii; nec posset instituere ut professio religiosa liberet profitentem ab omni debito, vel obligatione ad alium hominem, illo invito, et cum injuria illius; ergo, etc. Respondetur, in aliis contractibus mere temporalibus non habere Pontificem potestatem adeo directam, sicut habet in matrimonium, quod in lege nova elevatum est ad quoddam esse spirituale, et ideo argumentum non est omnino simile. Loquendo autem cum proportionem, potest retorqueri; nam princeps Reipublicæ potest dare facultatem ad rescindendum aliquem contractum in aliquo casu, etiam invito tertio, et cum aliquo detrimento illius, quando aliqua ratio communis boni id postulat; nec tunc fit injuria tertii, quia irrationabiliter est invitatus, et quia non fit privata, sed publica auctoritate, ex causa justa. Addo etiam hoc modo posse Pontificem per potestatem indirectam, quam habet circa temporalia in ordine ad spiritualia, rescindere aliquem contractum, si ex eo timeatur aliquod spirituale nocumentum, vel propter aliquod aliud majus bonum spirituale Ecclesiæ; sicut potest etiam relaxare juramentum, subtrahendo materiam ejus, quamvis illa humana promissio sit, quando ad talem relaxationem sufficiens ratio spiritualis intercedat; unde etiam posset Pontifex in aliquo casu dare licentiam ingrediendi religionem non obstante aliquo humano debito, vel obligatione alterius contractus, quando prudenter judicaret, id esse moraliter necessarium ad bonum spirituale unius partis, et nocumentum alterius partis vel esse parvi momenti, vel non posse aut debere pro tunc impediri vel considerari. In præsentem ergo Pontifex, tam per potestatem directam quam per indirectam, potuit instituere ut per votum castitatis religiosæ dissolvatur matrimonium ratum, tanquam habens supremam potestatem in spiritualibus, et propter rationem communis boni spiritualis animarum, nulla habita ratione particularis nocumenti alterius personæ, quia moraliter quasi nihil reputatur respectu tanti boni, et non fit cum injuria, quia non fit auctoritate privata, sed publica. Imo in hoc excedit temporalem principem, quod non solum potest rescindere contractus natura sua dissolubiles, sed etiam hunc qui indissolubilis est per voluntates contrahentium; quod mirum non est, quia non utitur

potestate mere naturali, sed supernaturali sibi divinitus concessa. Quamquam de matrimonio rato, habente puram rationem contractus, antequam esset institutum in sacramentum, dubitari possit an esset in Republica humana potestas ad dispensandum in illo, ex justa et publica causa. Sed hoc non est præsentis considerationis.

25. Neque etiam obstant verba Christi Domini, Matth. 19: *Quos Deus conjunxit, homo non separet*. Primo quidem, quia respondere possumus cum Innocentio III, in c. 2, de Transl. Episcopi, non humana, sed potius divina potestate matrimonium dissolvi, quando per transitum ad statum religiosum auctoritate Romani Pontificis, quem constat esse Vicarium Jesu Christi, talis separatio efficitur. Secundo, quia responderi potest (ut tollatur replica quæ fieri potest de matrimonio consummato), verba illa dicta esse de conjugibus postquam sunt una caro. Sic enim legimus, Genes. 2, dixisse Adamum: *Quamobrem relinquet homo patrem suum, et matrem, et adheret uxori suæ: et erunt duo in carne una*. Christus autem intulit, Matth. 19: *Itaque jam non sunt duo, sed una caro; quod ergo Deus conjunxit, homo non separet*. Explicat autem Alexander III, in c. 2, de Conversione conjugatorum, conjuges fieri unam carnem per copulam carnalem, et hinc sumit rationem ob quam potest matrimonium ratum solvi: *Quia cum non fuissent (inquit) una caro simul effecti, satis potest unus ad Deum transire, et alter in seculo remanere: et ideo in c. Ex publico, eod. tit., idem Alexander III de matrimonio consummato exponit illud Matth. 5 et 19: Qui-cunque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, mæchatur; et qui dimissam duxerit, mæchatur*. Quæ expositio, quantum ad illum specialem articulum, habet specialem difficultatem alibi tractandam; quantum vero ad præsens attinet, a fortiori ex ea concluditur Alexandrum III intellexisse, Christum Dominum in toto illo capite locutum fuisse de matrimonio consummato; et ita intellexerunt textum illum Sot., in 4, d. 27, q. 1, art. 4; et Cano, lib. 3 de Locis, c. 4; et Anselm., Matth. 19, ita exponit: *Erunt duo in carne, id est, in carnali copula. Itaque (inquit), quia unum facit carnalis conjunctio, jam non sunt duo, sed una caro, quod facit conjunctio carnalis*. Sic etiam D. Thomas ibi, post expositionem quam ex Hieronymo refert, scilicet, *in carne una, id est, in carne prolis, et aliam ex Chrysostomo, id est, in uno carnali effecti,*

subdit ipse suam, id est, *in uno carnali opere*. Theophylact. autem utcumque conjunxit, dicens: *Quia una caro facti sunt, et propter coitum, et naturalem amorem coherentes, sicut impium est suam carnem dividere, ita et conjuges divellere*. Et eandem expositionem sequitur Jansen., c. 96 Concordiæ. Nam, licet prius dicat dici conjuges unam carnem, non tantum propter carnalem commistionem, sed etiam ob unam communem utriusque corporis potestatem, inferius tamen subdit, separationem conjugum ante copulam non esse contra illam legem: *Quos Deus conjunxit, homo non separet, quia ante consummationem conjugii per actum matrimonialem non dicitur Deus sponsam et sponsum conjunxisse, quia necdum fecit eos perfectos conjuges, necdum conjunxit eos in unam carnem; de qua conjunctione hic Dominum locutum fuisse, præcedentia indicant*. Consonat denique modus loquendi Pauli, 1 ad Cor. 6: *Qui adheret meretrici, unum corpus efficitur*, ubi alludit ad verba Adæ. Est tamen major unitas inter conjuges, propter legitimam conjunctionem, et ideo recte dixit Jansenius in prioribus verbis ad hanc unitatem requiri non tantum commixtionem, sed etiam mutuam corporis potestatem, non quia singula sufficiant, sed quia utrumque ad unitatem carnis, quæ inter virum et uxorem efficitur, requiratur.

CAPUT XXIV.

QUO TEMPORE INCEPERIT VOTUM SOLEMNE CASTITATIS RELIGIOSÆ MATRIMONIUM RATUM DIRIMERE.

1. *Primus modus probandi ejus originem ex decretis Pontificum. — Incepisse a tempore Eusebii Papæ probatur. — Ut autem respondeamus proprio ac directo fundamento secundæ sententiæ præcedenti capite propositæ, inquirendum superest quando inceperit votum castitatis religiosæ habere hunc effectum dissolvendi præcedens matrimonium ratum, quia in historiis nihil de hoc initio legimus, neque etiam ex Conciliis colligi potest. Duobus ergo modis hoc initium investigare possumus, scilicet, vel ex aliquo decreto Pontificio, vel ex antiquis exemplis et factis Sanctorum. Quod ad priorem modum attinet, antiquius decretum, quod de hac re invenitur, est Eusebii Papæ, qui sedit ante 1300 annos; refertque illud Gratianus in c. Desponsatam, 27, q. 2, et communi sensu receptum*

est, quamvis in epistolis ejus decretalibus, vel in aliquo Concilio non reponatur; ait ergo Eusebius: *Desponsatam puellam non licet parentibus alii viro tradere, licet tamen illi monasterium sibi eligere*. Posset tamen aliquis textum hunc intelligere de desponsata per verba de futuro; nam proprietas vocis non cogit ut magis ampliatur, nec materia id permittere videtur, cum sit gravissima, et quodammodo superans jus naturale, si de matrimonio de præsentem intelligatur, et ideo si hæc fuisset intentio Pontificis, fuisset etiam distinctius explicanda. Accedit etiam quod verbum illud, *non licet*, solam prohibitionem, non incapacitatem indicat; mulieri autem per verba de præsentem desponsatæ, non solum non licet alteri viro nubere, sed omnino non potest. Unde hoc decretum Eusebii videtur simile illi quod in Concilio Illibertino legitur, can. 34: *Si qui parentes fidem frægerint sponsaliorum, triennii tempore abstineant se a comunione; si tamen iidem sponsus, vel sponsa in illo gravi crimine fuerint (Gratian., 31, q. 3, cum negatione legit, non fuerint, sed male, ut ex originali, et ex Ivone, et ex ipso contextu constat) deprehensi, excusati erunt parentes; ubi certum est sermonem esse de sponsalibus de futuro, quæ violare non licet, et ideo excommunicabantur etiam eo tempore qui datam fidem frangebant; fuit autem Concilium Illibertinum paulo post Eusebium; satis ergo apparenter posset ejus decretum de eisdem sponsis intelligi, nam sicut spondere, ita etiam despondere, promittere significat; unde desponsata puella recte dicitur puella promissa; sic enim intelligitur illud Ciceronis ad Quintum fratrem: *Dederam ad te litteras, quibus erat scriptum, Tulliam Crassipedi pridie nonas aprilis esse desponsatam*.*

2. Nihilominus glossa et Doctores communiter ibi textum illum intelligant de desponsata per verba de præsentem, et idem supponit Gratianus, ibid., § *Ecce*, quæ expositio admitenda est, quia communi consensu, et consuetudine ac traditione est recepta, quæ sunt optimi legum interpretes. Item quia in jure, et in eadem materia ita sumi solet vox *desponsata*, ut patet ibidem, in c. *Decreta*, ex Gregor., lib. 6 Epistolarum, c. 184, epist. 20: *Decreta (inquit) legalia desponsatam, si converti voluerit, nullo omnino censuerunt damno multare*; quod verum est de desponsata, etiam de præsentem, quamquam, ut verum fatear, eadem hic oritur difficultas; nam Gregorius allegat legem Justiniani, in leg. ult., C. de

Episc. et Clericis, et in Auth. de Sanctissimis Episcopis, collat. 9, c. 39, quod incipit *Sponsalibus*, ubi glossa de sponsalibus de futuro legem illam intelligit, colligiturque ex illis verbis dictæ legis ultimæ: *Sponsus quidem omnia, quæ arrharum nomine futuri causa conjugii dederat, sine ulla diminutione recipit.* Sed oportet advertere, juxta leges Justiniani, non solum matrimonium ratum, sed etiam consummatum, potuisse per ingressum religionis dissolvi, ideoque nomine sponsalium apud ipsum, non solum sponsalia de futuro, sed de præsentem etiam comprehendere possunt, et per futurum conjugium recte posse consummationem matrimonii intelligi, et sine dubio Gregorius in casu matrimonii de præsentem loqui videtur, quia non est verisimile omnia, quæ in illa epistola commemorat, in sponsalibus tantum de futuro accidisse; atque ita intellexerunt etiam textum illum glossa et Doctores ibi, et Gregorius Lopez, glossa penultima, in leg. 4, tit. 1, partita 4. Itaque ex his decretis satis colligitur, tempore Eusebii Papæ votum castitatis religiosæ habuisse hunc effectum. Et potest addi alia conjectura, nam si Eusebius de desponsata tantum de futuro locutus fuisset, non solum ingressum religionis excepisset, quia sponsalia de futuro aliis modis dissolvi possunt; loquitur ergo de matrimonio rato, quod solum per professionem religionis jure communi dissolvitur. De tempore vero ante Eusebium nihil possumus ex aliquo jure scripto ostendere, quia nullum invenitur. Ex verbis autem ipsiusmet Eusebii intelligi potest, ipsum non condidisse hoc jus, sed ex antiquiori jure rem definivisse; non enim dicit *liceat*, tanquam rem novam statuens, sed, *licet tamen illi monasterium eligere*; et ita non dubito quin etiam ante Eusebium hoc liceret.

3. *Secundus modus, ex factis Sanctorum.*— *An a tempore Apostolorum ceperit hæc voti solemnitas.*— *Joannes Evang. non fuit a nuptiis ad Apostolatam vocatus.*— Superest ergo ut alia via, scilicet ex factis Sanctorum, inquiramus an mos hic a temporibus Christi et Apostolorum inceperit. Maxime enim solent auctores contrariæ sententiæ hoc fundamento niti; et primo adducunt in exemplum Joannem Evangelistam, quem dicunt in nuptiis Canæ Galilææ vocatum fuisse ad religiosum statum, antequam matrimonium consummasset, quod jam vere contraxerat; sed, ut ex superioribus notavi, hoc argumentum omnino infirmum est, quia omnia, quæ in illo su-

muntur, sunt incerta, et sine auctoritate, et aliqua parum verisimilia. Nam imprimis, Joannem fuisse sponsum illarum nuptiarum, ad minimum incertum est, quia a nullo gravi et antiquo auctore asseritur¹; antiquo, inquam, qui prope tempora Apostolorum vixerit, ut ex traditione aliqua id affirmare poterit. Deinde non est admodum verisimile, Joannem duxisse sponsam priusquam a Christo vocaretur, tum quia valde juvenis et fere puer vocatus fuit, teste Hieronymo, lib. 2 contra Jovinianum; tum maxime quia incredibile est præventum fuisse ut perfectam virginitatem, non solum corpore, sed etiam animo ac proposito conservaret, nam propter hanc perfectam virginitatem specialiter fuit dilectus, eique Christus Dominus peculiariter matrem suam commendavit, ut Sancti docent. Tertio, non videtur etiam multum probabile, Joannem statim post illas nuptias fecisse votum castitatis, et Christo inseparabiliter adhæsisse, quod fuisset necessarium ut a propria uxore separaretur. Antecedens patet, quia illæ nuptiæ factæ sunt primo anno prædicationis Christi, paulo post Baptismum ejus, ut ex Evangelio Joannis constat²; vocatio autem, per quam Christo inseparabiliter adhæsisset, contigit secundo anno prædicationis Christi, vel saltem post plures menses, scilicet post missum Joannem Baptistam in carcerem, ut colligitur ex Matth. 4. Tandem verisimile non est Christum separasse sponsum illarum nuptiarum, nam juxta doctrinam Sanctorum illis nuptiis affuit, ut nuptias approbaret, ut constat ex Cyrillo et Euthymio ibi, et Augustino, serm. 41 de Tempore; Theodoro, lib. 3 Divinorum decretorum, cap. de Matrimonio; et Beda, hom. 2 post Epiphaniam. Non est ergo verisimile nuptias dissolvisse aut impedivisse, alioqui eas potius improbasse quam approbasse videretur. Igitur ad morem hunc confirmandum nihil probabile, nedum certum ex factis Christi afferri potest, nam ex omnibus, quos ad Apostolatam vel statum perfectionis efficaciter vocavit, de solo Petro constat fuisse conjugatum, ut in superioribus cum Hieronymo diximus; Petrus autem non tantum matrimonium ratum contraxerat, sed etiam filiam ex uxore habuerat, ut certa habet traditio; fortasse autem jam erat viduus,

¹ Vide Baronium, in tom. 1, ann. Christ. 31.

² Vide Joannem Arboreum, lib. 1 Theosophiæ, lib. 8.

quando a Christo vocatus est, ut ex Hieronymo indicat Arboreus, lib. 1 Theosophiæ, c. 32, vel certe, si adhuc uxor vivebat, solum fuit ab illa quoad torum separatus, et ipsa non invita, sed ad continentiam etiam a Christo vocata; quia non est verisimile usum fuisse tunc Christum absoluta excellentiæ potestate, sed suaviter, ac servata ratione justitiæ omnia disposuisse.

4. *Primum exemplum de S. Thecla.*— *Secundum exemplum Iphigeniæ.*— De tempore Apostolorum duo exempla præcipua commemorabo. Unum est Pauli vocantis Theclam a nuptiis, priusquam matrimonium consummaret. Quam historiam in superioribus admisi-mus, propter auctoritatem Epiphani, Ambrosii, et Augustini; ibi vero etiam advertimus potuisse facilius illud matrimonium dissolvi, quia et sacramentum non fuerat, cum fuisset inter non baptizatos contractum; et quia Thecla non poterat cum sponso illo cohabitare sine injuria Creatoris, ut ex historia ipsa et verbis Ambrosii colligitur; addimus etiam potuisse Paulum tunc Apostolica auctoritate matrimonium illud dissolvere, et licentiam dare Theclæ ad servandam castitatem, non solum in proprio statu religionis, cum omnibus votis substantialibus, de quibus Patres citati nihil commemorant, sed etiam in statu simplicis continentiæ, seu cœlibatus, perpetuo vivere; hoc enim Pontificiam potestatem non excedit, nam Summum Pontificem Gregorium XIII aliquando hoc fecisse, nobis constat ex ejus proprio diplomate, et ex evidentiæ facti; non nominamus autem personas, quia adhuc vivunt; unde non colligitur vel illud factum Pauli prodiisse ex institutione divina, sed solum ex potestate a Christo concessa; vel per illud factum statuisse legem, in posterum ab omnibus servandam; alioqui inde colligi etiam posset, ut aliqui argumentari voluerunt, per simplex votum castitatis dirimi jure Evangelico matrimonium ratum, quia non constat Theclam aliud votum emisisse. Denique nunc addimus non satis constare ex historis sponsalia illa Theclæ fuisse matrimonium de præsentem; nam Epiphani. et Ambrosius optime exponi possunt de sponsalibus de futuro. Nam Ado, in Martyrologio, die 23 Septembris (quem etiam refert Surius): *Thecla* (inquit) *a B. Paulo Apostolo instructa est, quam mater ejus cernens Christianam, et nuptem repudiare, malentem Christo sponso adherere, quam corruptioni carnis subjacere, pergens ad judicem, accusavit*

virginem, etc. Quod enim ait, nuptum repudiasset, non solum de carnali copula, sed de toto matrimonio de præsentem intelligi potest, quamvis illud antea spondisset. Aliud exemplum Apostolorum afferri solet de D. Matthæo, et Iphigenia virgine. Sed illud non est ad rem, nam ibi non matrimonium, sed votum castitatis præcessit, quod ne matrimonium fieret impedivit, non contractum dissolvit; ita enim in historia Matthæi legit Ecclesia¹: Rege mortuo, Hirtacus, ejus successor, cum Iphigeniam regiam filiam vellet sibi dari in matrimonium, Matthæum, cujus opera illa virginitatem Deo voverat, et in sancto proposito perseverabat, ad altare mysterium celebrantem jussit occidi. Nullum ergo matrimonium ibi dissolutum fuit.

5. *Alia exempla Alexii et Macarii et aliorum parum probant.*— Alia exempla de Macario et Alexio, quæ refert Gratianus, 27, q. 2, ante c. *Desponsatam*, ad quæ jam supra respondimus, de illis duobus viris non legi fuisse veros religiosos, sed solum vitam solitariam aut cœlibem insituisse ac conservasse, et ideo non posse in exemplum adduci². Nunc vero addimus hæc exempla multo post ætatem Eusebii Papæ accidisse, nam Alexius mortuus est tempore Innocentii¹, qui 90 annis post Eusebium vixit. Macarius autem non multum antiquior fuisse videtur. Atque hoc ipsum considerandum est in aliis exemplis, quæ Bellarminus supra refert ex Augustino, lib. 8 Confess., c. 6, et lib. 3 Dialog., c. 14; esto enim illa admittamus, recentiora multo sunt Eusebio Pontifice. Et idem dicam de facto Leopardi, quod suo tempore accidisse refert Gregorius Turonensis, in c. ult. Historiæ Sanctorum; nam hic Gregorius æqualis fere fuit Gregorio Magno. Antiquius sane est exemplum Cecilie, quod tempore Urbani I, ante annum Domini 230, accidit, quo tempore fortasse jam hæc institutio erat in Ecclesia introducta, quamquam ex illo facto Cecilie id satis probari non possit; nam illa ante matrimonium contractum votum castitatis emiserat; ita enim de illa refert Ecclesia, die 22 novembris, his verbis: *Cecilia, a prima ætate Christianæ fidei præceptis instituta, virginitatem suam Deo vovit, sed cum postea contra suam voluntatem data esset in matrimonium Valeriano, prima nuptiarum nocte hunc cum eo sermonem habuit: Ego, Valeria-*

¹ Vide Nicephorum, lib. 2, c. 41.

² Vide Cassianum, collat. 21, c. 9 et 10.

ne, in Angeli tutela sum, qui virginitatem meam custodit. Ex quibus verisimile fit Cæciliam, speciali fiducia, ex instinctu Spiritus Sancti concessa, Deum non fuisse permissurum ut matrimonium consummaret, illud contraxisse sine culpa post votum castitatis emissum. Constat autem votum illud simplex fuisse, quod non potuit postea contractum matrimonium dissolvere; nec post illud matrimonium aliquid intercessisse, quod vinculum dissolveret, quamvis ex consensu Valeriani, divina gratia obtento, usque ad mortem ab illius consummatione abstinerit.

6. Ex his ergo exemplis, et aliis quæ fortasse adduci possent, non existimo posse sufficienter ostendi an hæc institutio fuerit perpetua in Ecclesia, a temporibus Apostolorum, neque an, vel quanto tempore præcesserit Eusebium Papam; sed illud solum ex exemplis persuaderi videtur, Deum per hujusmodi facta semper ostendisse Ecclesiæ suæ statum perfectionis statui matrimonii esse præferendum, sibi que fore gratum ut ab hoc inferiori statu ad illum superiorem modo aliquo legitimo, et ab Ecclesia approbato liceat ascendere. Unde Innocentius III, in c. *Ex parte*, 2, de Conversione conjugatorum, commemorans hæc facta Sanctorum antiquorum, non dixit id fecisse ex ordinaria lege a Christo lata, sed ex revelatione divina, quæ superat (inquit) omnem legem; insinuans facta illa fuisse potius præter ordinariam legem divinam. Unde etiam significat, non inconsulte dici potuisse matrimonium ratum jure ordinario divino non posse dissolvi; subjungit vero statim: *Nos autem nolentes a prædecessorum nostrorum vestigiis declinare*, etc., ac si diceret: Approban-tes quod ab eis statutum est, et illud revocare nolentes, quia, licet sit ultra divinum jus, non est contra illud, sed est ex potestate ab ipso jure divino manante. Igitur ex traditione aut exemplis Sanctorum nihil contra sententiam a nobis traditam colligi potest, nec de initio hujus traditionis aliquid certius potest affirmari.

7. *Dubitatio, cur Ecclesia non tribuit hunc effectum dirimendi matrimonium ratum etiam voto sacri ordinis.* — Sed inquit ulterius aliquis cur Ecclesia non tribuerit hunc effectum voto solemni castitatis ordinis sacri. Nam si vera sunt quæ diximus, potuisset hoc facere, cum non repugnet juri divino; si ergo potuit, cur non fecit? vel certe non fecisse, indicat non potuisse; et consequenter etiam indicat hunc effectum soli Christo esse reservatum.

Respondeo: primum, circa potestatem non dubito quin Ecclesia ex parte sua acceperit potestatem ad hoc faciendum, si judicaverit expediens; id enim satis significavit Joannes XXII in sua Extravag. de Voto, ut supra induximus, et recte probatur ex omnibus adductis, quia indissolubilitas matrimonii rati, licet sit omnimoda quoad privatam auctoritatem contrahentium, non tamen est tanta, quin per potestatem Vicarii Christi dissolvi possit. Ergo etiam poterit per hoc medium dissolvi, si expediat. Dixi autem quantum est ex parte sua, quia, ex parte causæ, dubitari potest an sit sufficiens ut illa potestas in actum reducat; nam, ut supra diximus agentes de dispensatione voti, in his rebus, quæ attingunt aliquo modo jus divinum et naturale, ut usus potestatis dispensandi vel immutandi aliquo modo talia jura sit validus, necessarium est ut sufficiens causa intercedat. Judicium autem de hujusmodi causa prædentiale est et arbitrium, et ideo si Ecclesia hoc statuisset, facile diceremus non defuisse sufficientem causam ad id statuendum; hactenus vero non judicavit talem causam intervenire, saltem ut hujusmodi institutio expediat, ut jam dicemus.

8. *Opinio asserentium per votum sacri ordinis dirimi matrimonium ratum rejicitur.* — Loquendo ergo de facto, non defuerunt Canonistæ, qui dicerent per votum sacri ordinis dissolvi matrimonium ratum; ita tenet Hostiensis, in Summa, tit. de Convers. conjug., § *Et utrum possit*. Sed hæc sententia reprobata est a Joanne XXII in Extrav. unica de Voto, et argumentum Hostiensis est valde infirmum, scilicet a simili, seu a paritate rationis; nam hæc illatio in his quæ pendent ex jure positivo, et maxime in prænalibus et irritatoriis decretis, nullius momenti est; et ideo merito Joannes XXII rationem reddit, quia hoc non invenitur in jure, quia jura, quæ de religione loquuntur, non possunt ad sacrum ordinem extendi. Alii dixerunt per Episcopatum dissolvi matrimonium ratum, esto non dissolvatur per inferiores ordines, etiam sacros. Quam opinionem tribuit Hostiensi Covar., in 4, secunda p., c. 7, n. 9; sed revera opinio Hostiensis est quam retulimus; citat etiam Joan. Lupum Segoviensem, tract. de Matrimonio. Cujuscumque vero sit illa sententia, probabilis non est, quia Episcopus præcise ex vi muneris, vel consecrationis, non dissolvit matrimonium ex vi juris divini, ut manifeste supponit Paulus in Epistola ad Ti-

motheum et Titum, et salis constat ex supra tractatis de antiquo more Ecclesiæ quoad hanc partem; votum autem castitatis, tam ex parte voventis quam ex statuto Ecclesiæ, idem omnino est in Episcopo et subdiacono, nec majores obligationes aut plures effectus inducit in uno quam in alio, quia nec ex natura rei hoc habet, neque ex jure canonico; et ideo Joannes XXII simpliciter de sacris ordinibus loquitur, sub quibus Episcopatum includit; et e converso alia jura solum voto religionis hunc tribuunt effectum, tacite excludendo quemcumque alium statum, aut votum; et hæc est communis sententia Theologorum, in 4, d. 27, ubi Palud., q. 3, et alii; Antonin., 3 p., tit. 1, c. 21, § 3; et Juristarum, quos refert et sequitur Covar. supra.

9. *Ecclesia noluit hunc effectum attribvere voto sacri Ordinis vel Episcopatus.* — Hoc ergo supposito, ratio a priori hujus diversitatis, cum non proveniat ex defectu potestatis, provenit ex defectu voluntatis; quia tamen voluntas Ecclesiæ rationalis est, ideo a nobis peti potest congruentia ob quam, cum Ecclesia hoc statuerit in voto religionis, non judicaverit expediens idem statuere in voto Clericorum, etiam Episcopi, cum tamen ejus status perfectior sit quam religiosi. Prima ergo ratio reddi solet, quia conjugium et religiosa professio ex natura rei repugnant, non ita vero matrimonium et sacer Ordo. Qua ratione utuntur non solum illi, qui putant hunc effectum esse ex jure divino, vel naturali, sed etiam aliqui ex his qui sentiunt esse ex statuto Ecclesiæ, ut patet ex Cajetano, Bellarm., etc. Ne vero sit contradictio, et ratio sit alienjus efficacis, intelligenda est de repugnantia non inter vincula et obligationes; hæc enim nulla est ex sola rei natura inter vinculum matrimonii et religionis, ut supra ostendi; sed intelligenda est inter actus, et rationem vivendi, quam utrumque vinculum requirit (loquor de vinculo religionis perfectæ, ut nunc militares relaxatas omittam, non enim sunt ad rem, cum earum professio non dirimat matrimonium ratum, sicut non impedit contrahendum). Itaque alia professio religiosa postulat perfectam renuntiationem sæculi, et abnegationem propriæ voluntatis, ac proprii corporis, rerumque omnium; conjugium autem e contrario postulat vitam sæcularem; et ideo dicuntur ex natura rei habere repugnantiam quoad usum utriusque vinculi, et ideo fuit conveniens ut, quoad fieri posset, simul non manerent, maxime

invita altera parte, et cum injuria illius. Clericatus autem per se non postulat renuntiationem sæculi, et ideo nec obligatio muneris, neque usus ejus habet ex natura rei repugnantiam cum conjugio et usu ejus, sed solum ex Ecclesiæ ordinatione, quod verum est, non solum de sacerdotio et aliis ordinibus infra illud, sed etiam de Episcopatu, quia, licet status ejus sit perfectior, non tamen per se obligat ad actum consiliorum, ut in simili dixit D. Thomas 2. 2, q. 185, art. 6.

10. Unde etiam sumitur alia congruentia, nam status religionis est status perfectionis acquirendæ, et ideo et requirit separationem ab usu conjugii et aliis actibus secularibus, et potestas illum profitendi conceditur omnibus qui matrimonium non consummaverunt, etiamsi illius vinculo actualiter astrikti sint; hæc autem potestas non posset uni conjugum libere concedi, et independenter ab alio sine injuria ejus, nisi dissolvendo ipsum vinculum, quia alias maneret alter semper ligatus, et coactus ad servandam perpetuam continentiam, quod fieri non potest. Ordo vero, infra Episcopatum, non constituit hominem in statu perfectionis, neque in via ad illam, et ideo, licet propter reverentiam sacri ministerii expediat semel ordinatum non transire ad nuptias, nihilominus non decuit, propter ordinationem, quæ perfectionis professionem per se non requirit, vinculum matrimonii dissolvi. Episcopatus autem, licet sit status perfectionis acquisitæ et exercendæ, non tamen per se includit media efficacis ad perfectionem acquirendam, et ideo illi etiam tributum non est ut dissolvat matrimonium ratum; finis enim hujus privilegii est, hominem expeditum relinquere ad profitendam perfectionis viam. Denique ad idem tendit alia ratio, quæ reddi solet, quod professio religiosa est mors quædam civilis seu spiritualis, et ideo illi tributum est ut dissolvat vinculum matrimonii, quamdiu est tantum spirituale, ut est in puro matrimonio rato, nam si sit consummatum, jam vinculum quodammodo carnale est, et ideo non solvitur nisi per mortem naturalem seu corporalem; in ordinatione autem vel episcopali consecratione nulla intervenit mors civilis, quia nec propriæ voluntati, nec bonis temporalibus in ea renuntiat, et ideo neutrum vinculum matrimonii dissolvere potest.